

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА АВІАЦІЙНОЇ ПСИХОЛОГІЇ**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
З САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
З ОПАНУВАННЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ**

з дисципліни «Анатомія та еволюція нервової системи»

за спеціальністю 053 «Психологія»

Укладач:
доцент кафедри авіаційної
психології О.М.Долгова

Методичні рекомендації розглянуті та схвалені на
засіданні кафедри авіаційної психології

Протокол № 14 від «17»__12__ 2021 р.

Завідувач кафедри

Л.В.Помиткіна

Тема 1: Історія формування анатомії та еволюції нервової системи як науки

План

1. Визначення анатомії та еволюції нервової системи. Зв'язок з іншими дисциплінами.
2. Методи дослідження анатомії нервової системи.
3. Функції нервової системи в організмі людини.
4. Історія формування анатомії та еволюції нервової системи на різних етапах розвитку науки.

Література

Вивчення матеріалу теми 1 «Історія формування анатомії та еволюції нервової системи як науки» дозволить майбутнім психологам чітко уявляти нерозривний взаємозв'язок структури і функцій нервової системи, а також знати основні морфологічні субстрати, відповідальні за виникнення та прояв основних психічних функцій. Отже, головне завдання засвоєння матеріалу першої теми полягає у формуванні цілісного уявлення про будову матеріальної основи психіки. Завдяки отриманим знанням студенти зможуть створити образ сучасної людини, як складної, саморегулюючої системи з широкими можливостями адаптації завдяки специфічним можливостям опрацювання інформації у зв'язку із наявністю у людини нервової системи.

Нервова система є цілісною, складно побудованою ієрархічною системою, зі своїми зв'язками, починаючи з клітинного рівня і завершуючи більш складним рівнем — корою великих півкуль, яка є матеріальним субстратом психіки. У нервовій системі існує чіткий морфо-функціональний зв'язок між структурою і відповідною психічною функцією.

Знання особливостей будови різних відділів нервової системи є важливим для розуміння психічних процесів як за умов норми, так і в разі розвитку патологічних процесів.

Термінологічний словник

Анатомія - це наука, яка вивчає форму і будову людського організму.

Нервова система - це одна з систем організму, яка забезпечує взаємодію організму з навколишнім середовищем.-

Збудження — реакція нервових і м'язових клітин на подразнення. Під час збудження порушується іонна рівновага між цитоплазмою й середовищем, яке оточує клітину, що викликає зміни мембранного потенціалу, розвиток локального процесу деполяризації.

Збудливість — здатність нервових і м'язових клітин реагувати на подразнення процесами локального або поширеного збудження. Характеристики збудливості використовують для оцінювання стану нервової системи, нервово-психічної напруги.

Нерв — це сукупність нервових волокон, по яких проходять нервові імпульси.

Нервовий центр — це сукупність утворень ЦНС, які здійснюють регуляцію певної функції організму в природних умовах існування.

Нейрон — це нервова клітина з усіма її відростками, основний структурно-функціональний елемент нервової системи.

Питання для самоперевірки

1. Як називають науку про будову, еволюцію нервової системи і її окремих відділів?
1. У чому полягає суть анатомії та еволюції нервової системи як науки?
2. Які функції в організмі виконує нервова система?
3. З якими науками анатомія нервової системи пов'язана найбільш тісно? 2. Які основні досягнення філософів і лікарів античного періоду в розумінні будови і функцій нервової системи?
4. Яким був внесок представників епохи Відродження в розвиток анатомічних досліджень?
5. Які принципи функціонування нервової системи були встановлені протягом XVIII—XIX ст.?
6. Дайте визначення методів і методичних прийомів дослідження будови і функцій нервової системи.
7. Визначте основні напрями фундаментальних досліджень анатомії нервової системи.
8. Наведіть приклади практичного застосування основних досягнень нервової системи в сучасний період.